

Uusia näkökulmia Kolmannen valtakunnan urheilupolitiikkaan

Göttingenin yliopiston urheilutieteen professori Arnd Krüger ja australialaisen La Trobe -yliopiston historianlehtori William Murray ovat vastikään koonneet artikkelikirjan käsityksistä, joita eri maissa vallitsi Berliinin vuoden 1936 olympialaisista.¹ The Nazi Olympics -teoksen kohteena olevat maat ovat Saksa, Yhdysvallat, Englanti, Ranska, Italia, Japani, Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Hollanti. Artikkeleissa on myös lyhyet kuvaukset vuoden 1936 talvikisoista Garmisch-Partenkirchenissä – nehän olivat useimmille maille käytännössä Berliinin boikotoimisen alustava testi tai Berliinin lähtemisen kenraaliharjoitus. Kysymys osallistumisesta kisoihin ei ollut koskaan aiemmin ollut yhtä poliittinen – jos jätetään ottamatta huomioon se, että ensimmäisen maailmansodan jälkeen Saksa ja sen liittolaiset oli suljettu pois. Mutta tällöin oli kyseessä ollut eri asia – se ei ollut merkinnyt epäluuloa järjestäjämään moraalisia oikeuksia kohtaan järjestää kisat eikä ollut myöskään luonteeltaan vapaaehtoinen poisjäänti.

The Nazi Olympics on edustava ja monipuolinen artikkelikoelma. Johdannon mukaan toimituskunnan tavoitteena oli alun perin saada mukaan vastaavat artikkelit kaikista Berliinin kisoihin osallistuneista maista. Lopullisen listan ”puutteellisuutta” jopa selitellään – hieman turhaan, koska alkuperäistä tavoitetta voidaan pitää muutenkin liian vaativana mille hyvänsä kirjalle, ja monien maiden osalta sekä kysymys osallistumisesta että itse kisanenestys olivat kuitenkin varsin marginaalisia asioita. Ainoat maat, joiden sisällyttäminen mukaan olisi merkittävästi vielä lisännyt kirjan mielenkiintoa, ovat Unkari ja Itävalta. Ensin

mainittu oli Berliinin kisojen kolmanneksi paras maa virallisen mittapuun eli voitettujen kultamitalien mukaan; jälkimmäisellä oli puolestaan Euroopan puitteissa ainutlaatuinen ongelma nationalismin suhteen. Kaikkialla muualla nationalismi oli helppoa liittää urheiluun, Itävallassa oli syytä pelätä sen lisäävän ennemminkin pangermaanista henkeä ja jo muutenkin suurta alttiutta tulevalle Anschlussille. Toisaalta urheilu olisi ehkä voinut olla kanava nostattaa omaa identiteettiä.

Mitä Unkariin tulee, jopa valtionhoitaja Miklos von Horthy mainitsee muistelmissaan hallintokautensa hyvien puolien joukossa Unkarin erinomaisen olympiamenestyksen Berliinissä. Samoin Suomenkin TV:ssä nähty, Unkarin historiaa käsitellyt kansainvälisen tuotannon elokuva "Sonnenschein" sivusi Berliinin kisoja kertoessaan unkarilaisen juutalaissuvun kohtaloista 1900-luvun alkupuolella: yksi suvun jäsen voitti kisoissa miekkailun kultamitalin. Unkari sitä paitsi kuuluu maihin, joille urheilu oli todella tärkeä nationalismin ilmenemismuoto – ja jolla on lähes vuoden 1956 kansannousuun verrattava urheiluun liittyvä aito kansallinen traumakin, nimittäin vuoden 1954 jalkapallon MM-finaalin tappio Saksaa vastaan.

Suomalaisista tutkijoista mukana on yksi suomalaisen urheiluhistorian pitkän linjan avainnimiä ja ladunaukaisijoita, FL Leena Laine. Hän tarkastelee Berliinin olympiakisoja suomalaisessa keskustelussa sekä alan oman että poliittisen keskustelun pohjalta.

Kirjan näkökulma on alaotsikkonsa mukaan painottunut politiikkaan, Berliinin olympiakisoihin poliittisena ilmiönä. Tarkastelun kohteena ovat enimmäkseen eri poliittisten piirien, etenkin näiden sanomalehdistön, esittämät mielipiteet siitä, pitäisikö Berliinin olympialaisiin osallistua lainkaan, ja, kun niihin oli osallistuttu, miten natsien havaittiin käyttävän kisoja poliittisen propagandansa aseena. Lähestymistapaa voidaan tässä mielessä sanoa jopa perinteiseksi – samoin kuin aihevalintaa, koska kaikki historiassa tuntuu saavan laajaa kiinnostusta, jos siihen vain kytketään mukaan natsit. Tosin kirjassa perustellaan Berliinin kisojen valintaa kohteeksi myös sillä, että kyseessä oli murroskohta toisaalta vanhan, amatööriarvoja painottaneen ja elitistisen maailman sekä toisaalta uuden, kaupallistuvan massaurheilun välillä. Suorastaan itsestään selvältä kuitenkin vaikuttaa, että ensimmäiseksi – ja valitettavan usein pitkän aikaa myös viimei-

seksi – kaikista ilmiöistä ja teemoista tutkitaan ne osat, joista voidaan löytää mikä tahansa kytkentä Hitlerin Saksaan. Perinteisimpien poliittishistoriallisten teemojen tultua kalutuiksi loppuun Saksassa törmää jo sellaisiinkin tutkimuksiin kuin "Lemmikkieläimet Kolmannessa valtakunnassa". Ja ketäpä todella kiinnostaisi lähimainkaan vastaavalla tavalla esimerkiksi kysymys suhtautumisesta vuoden 1928 Amsterdamin olympialaisiin?

Toisaalta ei voida kiistää sitäkään, että nimenomaan kytkentä natsismiin pakotti lähes kaikki valtiot, ryhmät ja yksilöt tilittämään jollakin tavalla asenteitaan. Lisäksi "perinteisen poliittisen historian" näkökulmista pejoratiivisesti puhuvien soisi muistavan, että senkin näkökulmilla on tasa-arvoisen olemassaolonsa oikeutus. Se ei ole muuttunut muiden rinnakkaisten historialajien edistytessä mitenkään merkityksettömäksi tai moraalisesti vähempiarvoiseksi historian haaraksi. Sitä paitsi urheilusektori on tähän poliittiseen historiaan tai ylimalkaan mihin tahansa historiaan merkittävä laajennus, ja kokonaisnäkökulmakin saadaan havainnollisesti esille, kun Krüger sekä vetää loppuosassa yhteen kokoavia temaattisia lankoja että esittelee tulevalle tutkimukselle sopivia aukkoja. Kirjan natsiteemojen lisäksi Murray puolestaan valaisee historiallisessa johdannossa hyvin informatiivisesti kansainvälisen urheilun organisoitumista. KOK:n vaiheiden ja työläisurheilun lisäksi hän kuvaa kiinnostavasti muun muassa usein unohduksiin jääneitä katolisia ja protestanttisia urheilujärjestöjä sekä yleissaksalaisia "Turnen"-järjestöjä – ja slaavien vastaavaa Sokolia. Kaikesta tästä järjestäytymisestä käy ilmi urheilun merkityksen kasvu, sekä muuttuminen massailmiöksi että poliittisten arvojen ja muidenkin tunnelatausten kohteeksi ja välineeksi.

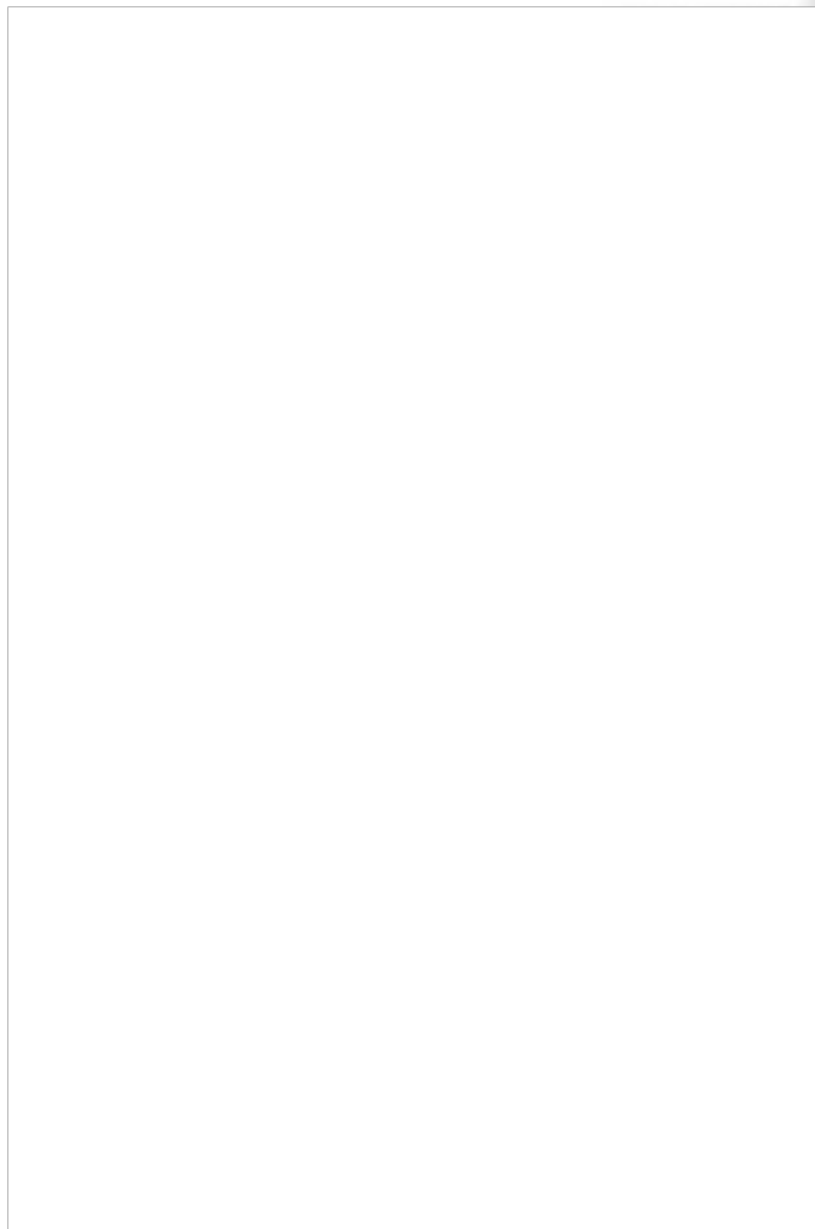
Suorastaan ihmeenä voikin pitää sitä, etteivät muodissa olleet sosiaalihistoria ja tavallisen ihmisen historia ole vielä suuremmassa mittakaavassa löytäneet urheiluhistoriaa – vaikka urheilun seuraaminen jos mikä kuului massatapahtumiin, niin arkeen kuin juhlaan. Urheilu myös synnytti kollektiivisia kokemuksia, eikä lieneäkään sattuma, että kirjallisuus ja elokuvatkin ovat alkaneet löytää historialliset urheiluteemat ja kytkevät niihin myös aikakauden suurempia ilmiöitä ja laajojen ihmisjoukkojen kokemuksia.

Mainittakoon esimerkiksi toisen maailmansodan aikaisen ukrainalaisen jalkapallojoukkueen voitto saksalaismiehittäjistä

Vesa Vares

Uusia näkökulmia
Kolmannen
valtakunnan
urheilupolitiikkaan

*Seura-lehden
kansikuva olympia-
kesältä 1936.*

Vesa Vares

Uusia näkökulmia
Kolmannen
valtakunnan
urheilupolitiikkaan

ja tätä koskevat myytit ja tutkimukset, tai hyvin tuore, viime vuonna ensi-iltansa saanut saksalainen elokuva vuoden 1954 maailmanmestarijoukkueesta. Tämä elokuva, "Das Wunder von

Bern", oli kuvaus kokemuksesta, joka oli oikeastaan ensimmäinen asia, jonka puitteissa saksalaiset saivat olla jostakin ylpeitä toisen maailmansodan jälkeen. Elokuva pyrki heijastamaan myös saksalaisen sodasta toipumisen ja uudenlaisen yhteiskunnan henkistä maailmaa, samalla kun se toisaalta sisälsi myös perinteisen viihde-elokuvan pateettisimpiakin puolia (joita, pakko sanoa, amerikkalaiset hallitsevat paremmin). Kymmenisen vuotta sitten nähtiin Suomen TV:ssä sarja haamumailista – kuvattuina myös Denis Johansson ja Turku. Yhdysvalloissa kuuluu kuvutun jo toisen kerran elokuva vuoden 1980 jääkiekon olympiakultamitalin vastoin kaikkia odotuksia voittaneesta joukkueesta.

Tutkimustraditiolla on kuitenkin ehkä vieläkin vaikeuksia hyväksyä urheilun historiaa yhtä salonkikelpoiseksi aiheeksi kuin "henkiset" teemat.

Eri maat – osin samoilla, osin eri teillä

"The Nazi Olympics" kirja etenee myös kaavansa mukaan suhteellisen perinteisellä tavalla, maa kerrallaan. Artikkelien kiistämättömästä asiantuntevuudesta huolimatta kaava tuottaa lukijalle pienen toistuvuuskokemuksen. Lähes kaikki käsittelevät aihetta voittopuolisesti lehdistöstä käsin ja tulevat suunnilleen samantapaisiin tuloksiin: vasemmisto suhtautui negatiivisesti Berliinin kisoihin ja kannatti boikottia, oikeistossa boikottia pidettiin tarpeettomana, liberaalit olivat asian suhteen välimaastossa, mutta monet yksilöt boikotin puolella, ja itse asianosaiset eli urheilijat halusivat yleensä erottaa oman harrastuspiirinsä politiikasta ja saada tilaisuutensa osallistua olympiakisoihin. Edetessään kirjan loppupuolelle lukija ei todellakaan ylläty löytäessään samat asetelmat taas kerran uudesta maasta.

Toinen vaihtoehto käsitellä asiaa olisi ollut temaattisempi ja probleemikeskeisempi lähestymistapa: olisi vertailtu samoja ilmiöitä ja niiden saamaa vastaanottoa eri maissa eikä edetty maa kerrallaan. Tällöin olisi käynyt selvemmin ilmi myös se johdonmukaisuus, kuinka suunnilleen sama suhtautuminen kertautui kaikissa maissa. Kenties olisi myös ollut mahdollista seurata aikalaisdebattia argumentti kerrallaan: selkeästi poliittisten piirien kannanotot, urheilijoiden ja urheilun harrastajien mielipiteet, kansallinen näkökulma, chauvinistiset ja rasistiset vivahteet, his-

Vesa Vares

Uusia näkökulmia
Kolmannen
valtakunnan
urheilupolitiikkaan

toriallisten kokemusten vaikutus, käsitykset "herrasmiesten ajanvietteestä" versus "massojen manipulaatiosta", huippu- ja kansalaisurheilun näkökulmat ja niin edelleen. Toisaalta tämä toivomus voi olla liiankin hurskas: kokemus artikkelikirjoista on opettanut, että monien kirjoittajien kokoaminen teeman mukaisiin artikkeleihin olisi ollut epärealistisen vaativa toimintatapa, etenkin kirjoittajien toimiessa eri maissa.

Artikkeleissa tulevat kyllä nytkin kiinnostavasti esille eri maiden perusmentaliteetit suhteessa Berliinin kisoihin ja kansallissosialismiin. Yhdysvalloissa boikottihanke oli hyvin lähellä toteutua, ja pohjana oli nimenomaan protesti natsien antisemitismia vastaan (kirjassa tosin mainitaan sekin, etteivät Yhdysvaltain omatkaan, mustia koskeneet rotulait olisivat välttämättä kestäneet samanlaista tarkastelua). Ranskassa esiintyi boikottihaltua ja suurpoliittisesti motivoitunutta vihamielisyyttä, mutta vähemmän kuin Yhdysvalloissa. Tyypillistä oli, että Ranskan keskustavemmistolainen kansanrintamahallitus antoi taloudellista avustusta sekä Berliiniin että Barcelonan varjokisoihin lähtijöille (Barcelonan "Popular Olympics" eivät lopulta ehtineet koskaan alkaakaan Espanjan sisällissodan puhjettua).

Englannissa vallitsi puolestaan toisaalta poliittinen myönnetyshenki Saksaa kohtaan, toisaalta itse urheilupiireissä perinteisen yläluokkainen amatööriyden ihanne ja vastenmielisyyssellaista ajatusta kohtaan, että jokin poliittinen taho sekaantuisi tällaiseen vapaiden herrasmiesten asiaan. Toisaalta Saksan hyvä suorituskyky kisoissa pani brititkin muuttamaan käsityksiään liikunnanopetuksesta. Italiassa urheilu oli otettu tietoisesti järjestelmän suorituskykyä todistavaksi välineeksi (Martti Jukolan aikalaikirjassa ja klassikossa Huippu-urheilun historiassa, joka oli allekirjoittaneellekin poikavuosien raamattu, toistui siinäkin usein ilmaisu "Mussolinin pojat"). Italian tähän mennessä kolmesta jalkapallon maailmanmestaruudesta kaksi tulikin 1930-luvulla, ja Los Angelesin kisoissa vuonna 1932 Italia oli toiseksi paras maa. Pohjoismaissa urheilu oli useimmiten kansalliselle identiteetille liian tärkeä asia sotkettavaksi boikoteilla, vaikka etenkin Ruotsissa ja Norjassa vastenmielisyyss natsismia kohtaan oli todella laajaa ja kiihkeää.

Nyky aikaisten olympialaisten perustajan Pierre de Coubertinin suopea suhtautuminen Berliinin kisoihin osataan puolestaan asettaa oikeisiin yhteyksiinsä sortumatta nykyajalle tyypilli-

Vesa Vares

Uusia näkökulmia
Kolmannen
valtakunnan
urheilupolitiikkaan

siin liian pikaisiin johtopäätöksiin natsimielisyydestä. De Coubertin ei ollut natsi, mutta hänen oma menneisyytensä sisälsi osin samoja arvoja kuin natseilla, toki ilman näiden jyrkimpiä johtopäätöksiä. Juuri tämä henkinen tausta teki hänet persoksi natsien osoittamalle arvostukselle, kun hän ei mielestään ollut saanut sitä mielestään muuten riittävästi osakseen. Avery Brundagesta amerikkalaisen boikotin torpedoijana välittyy ehkä ainakin sävyiltään kielteisempi kuva.

De Coubertinin tapaus on itse asiassa hyvä esimerkki siitä, että läheskään kaikkea sitä, mitä natseissa kauhistellaan, he eivät olleet keksineet itse, vaan he olivat perineet monia virtauksia ajan yleisestä mentaliteetista – ja kärjistäneet ne sitten äärimmäisyyksiin. Sinänsä ei ole myöskään kovin ihmeellistä, että natsismin kaltainen totalitarismi näki urheilussa poliittista potentiaalia – samoinhan oli juuri tehnyt fasistinen Italia, ja samoin tulivat myöhemmin tekemään kommunistiset maat. Kaikki, mikä liittyi massoihin, oli otettava haltuun ja hallintaan.

Krügerin artikkeli puolestaan revisioi luultavasti monien käsityksiä natsien epärealismista ja tyrkyttämisen taipumuksista propagandan alalla. Itse asiassa näyttää siltä, että olympiakisojen järjestäminen ja menestys siellä olivat jo itsessään niin tärkeitä, että niitä ei haluttu missään nimessä vaarantaa saarnaamalla näkyvästi omaa poliittista ideologiaa tai muuten ärsyttämällä niitä, jotka saattoivat olla alttiita boikotoimaan. Avoin antisemitismi oli pantava hetkeksi syrjään ja ulkomaalaisia kohtaan osoitettava mahdollisimman suurta pitkämielisyyttä. Alkuperäisiä suunnitelmia vain ”arjalaisille” suunnatuista saksalaisista kisoista ei otettu enää kuuloon lainkaan, ja alkuperäiset budjetit kisojen järjestämiseksi ylitettiin surutta. Natsien kokemaa Saksan kulttuurista eristämistä muusta maailmasta oli torjuttava, ja heidän takuikkansa olympiakisojensa suhteen tuntuu muutenkin olleen hiukan samanlainen kuin Goebbelsillä elokuvapolitiikassa – massoille oli tarjottava viihdettä, ei rasittavan opettavaista ja osoittelevaa propagandaa.

Ja se, mitä suuri yleisö kuitenkin eniten kussakin maassa Berliinin olympiakisojen osalta tarkasteli ja toivoi, oli omien urheilijoiden menestys. Siihen verrattuna eivät yleispoliittiset näkökohdat tai isäntämaan ihmisoikeuksien tila painaneet yhtä paljon, vaikka niitä oli etukäteen kauhisteltu ja vaikka natsien militaristiset käytännöt näyttävätkin monia ulkomaalaisia ihme-

Vesa Vares

Uusia näkökulmia
Kolmannen
valtakunnan
urheilupolitiikkaan

*Berliinin olympiakisojen avajaiset.
(Suomen urheilumuseo)*

Vesa Vares

Uusia näkökulmia
Kolmannen
valtakunnan
urheilupolitiikkaan

100

tyttäneen ja harmittaneen. Leena Laineen artikkelista käy ilmi, että monia suomalaisia suututti itse asiassa eniten saksalaisen yleisön asiantuntemuksen puute – yleisö kannusti vain omiaan eikä ollut tasapuolinen! Kysyä voi myös, kuinkahan moni penkkiurheilija ajatteli vuonna 1980 ensisijaisesti toisinajattelijoita Neuvostoliiton mielisairaaloissa tai vuonna 1984 Texasin kuolemansellien vankien oikeusturvaa? Tai ajattelee vuonna 2008 Kiinan vankilaoloja juhliessaan omien menestystä tai surressaan sen puutetta?

Kirjassa kumoutuu myös jälleen kerran käsitys, jonka mukaan Hitler nimenomaisesti kieltäytyi kätelemästä Berliinin kisojen suurinta sankaria, neljä kultamitalia voittanutta ja väärää rotua edustanutta Jesse Owensia. Mikäli jokin Berliinin olympia-voittaja voisi väittää joutuneensa tällaisen diskriminoinnin kohteeksi, se olisi ollut korkeushypyn voittaja Cornelius Johnson; Hitler oli jo poistunut ennen korkeushypyn ratkeamista, otet-

tuaan sitä ennen vastaan päivän muita olympiavoittajia. Owensin ottaessa voittojaan Hitler oli jo kokonaan lakannut ottamasta vastaan voittajia, koska hänelle oli huomautettu, että tapoihin kuului ottaa vastaan kaikki tai ei ketään. Myytti lienee kuitenkin edelleen poliittisesti niin tehokas ja tunteisiin vetoava, jotta se muuttuisi yleisessä tietoisuudessa tai edes monien asianharrastajien keskuudessa miksikään. Oikea tieto on esitetty jopa amerikkalaisessa Owensia koskeneessa elokuvassa, samoin kuin Owensin kommentti, ettei Rooseveltkaan häntä kätellyt. Rooseveltin republikaaninen vastaehdokas kylläkin teki sen.

Suomi – katsottiinko saksalaisuus ja natsismi samaksi asiaksi?

Mitä erityisesti Suomeen tulee, Leena Laineen artikkeli kokoaa suomalaisten poliittisten ja urheilupiirien mielipiteet Berliinin kisoista ja asettaa ne hyvin sekä ryhmien omien aatteellisten viitekehysten että ajan olojen kontekstiin. Tuloksena ei ole vain ansiokas kuvaus eri lehtien kirjoittelusta, vaan myös perustelu sille, miksi kukin tulkitsi kisoja ja niiden merkitystä siten kuin tulkitsi. Olihan Suomessa urheilusektori itse asiassa yksi katkerimmin jakautuneita yhteiskunnan osia – TUL:ää oli vaikeaa saada sopimaan yhteistyöstä edes olympialaisten nimissä ja punamultahallituksenkin aikana.

Laineen tekemä havainto, jonka mukaan urheilujournalismin suhtautuminen Saksaan ei muuttunut samalla tavalla kuin avoimesti poliittinen journalismi, on erityisen huomionarvoinen. Tämä avaa nimittäin yhden väylän pureutua siihen 1930-luvun henkiseen ilmiöön, joka nykyihmiseltä säännöllisesti unohtuu: saksalaisuus ei merkinnyt ajan ihmisille vain natsismin synonyymia, eikä heille Saksan historia alkanut vuodesta 1933, vaan paljon kauempaa, sekä omista kokemuksista että aiemmin opituista tiedoista.

Yleisessä tietoisuudessa törmää sekä toimittajien, poliitikkojen että suuren yleisön taholta edelleen jatkuvasti myyttiseen käsitykseen ”saksalaismielisestä 30-luvusta”. Tosiasiassa kansallissosialistista järjestelmää puolusti viimeistään vuodesta 1934 alkaen johtavista puoluelehdistä vain IKL:n lehdistö muiden käytäessä äärimmäisen kovaa kieltä. Vasemmistossa ja keskustassa oli lähes arkipäivää samanlainen retoriikka kuin oikeistolla

Vesa Vares

Uusia näkökulmia
Kolmannen
valtakunnan
urheilupolitiikkaan

Neuvostoliitosta – Saksa oli muun muassa pyövelivaltio, keskiaikainen barbaria, pistimin tuettu hirmuvalta ja paljon muuta yhtä värikästä. Näin oli nimenomaan poliittisten puoluelehtien retoriikassa.

Sen sijaan on hyvinkin todennäköistä ja todella laajempien tutkimusten arvoista, missä määrin 1930-luvun poliittisten Saksakäsitysten negatiivisuus heijastui vähemmän ”poliittisiin” aloihin, kuten tässä tapauksessa urheiluun. Vuoden 1936 ihminen ei voinut hakea vertailukohtia ja ennusteita Saksan kehitykselle toisen maailmansodan tirkistysreiästä eikä pohtia tämän vuoksi suhtautumistaan sellaisen kysymyksen valossa, merkitsikö normaali ei-poliittisen arjen yhteiselämä kannanottoa kansanmurhaa ajavan järjestelmän puolesta. Hän odotti näkevänsä Saksan tapahtumista, myös kansallissosialistisesta järjestelmästä, lähinnä sen, palaisiko Saksa hänen omakohtaisesti tuntemiensa keisarillisen Saksan tai demokraattisen Weimarin Saksan raiteille, vai alkaisiko se muistuttaa ajalle tyypillistä keski-, itä- ja eteläeurooppalaista autoritääristä hallintoa – mallia Mussolini tai vaikkapa Puolan Pilsudski tai Unkarin Horthy (nykyisin ehkä sanoisimme mallia Pinochet). Vai sortuisiko se peräti kommunismiin?

Suurelle osalle ihmisiä – ainakaan Suomessa – Saksa ei välttämättä edes assosioitunut ensi sijassa poliittisiin vaihteluihinsa, vaan imagoonsa tieteen, taiteen, kulttuurin ja ylimalkaan professionaalisen lukeneiston erikoisalojen edistyneimpänä ja tutuimpana maana. Näillä piireillä voi olettaakin olleen mielihalu ”depolitisoida” ja erottaa vanhat Saksa-kuvansa ja Saksa-ihanteensa uudesta räyhäävästä korpraalidiktattorista samalla tavalla kuin aiemmin Weimarin ”anarkiasta”. Laineen tutkimus osoittaa ainakin urheilun sektorin seuranneen tällaista ”ammatillista” ja politiikasta vieraantuvaa näkökulmaa.

Muissa artikkeleissa lukijan huomio ei kiinnity yhtä selvästi samaan problematiikkaan, mutta yleisesti ottaen suhtautuminen lienee ollut samansuuntaista.

Mikäli viedään ajatusta tulevista tutkimuksista vielä pidemmälle, vaistomaisesti tulevat mieleen myös usein Berliinille rinnakkaistapauksena mainitut olympialaiset – Moskova 1980, josta näitä vastaavalla tavalla kuvaava kirja ei ehkä saisi yhtä helposti nimekseen ”The Communist Olympics”. Järjestelmän luonteesta huolimatta näiden olympialaisten ei kuitenkaan oletettaisi olleen isäntämaan taholta yhtä läpipolitisoituneita kuin

Berliinin kisojen, eikä pelkän järjestelmän sinänsä olisi oletettu vaativan kisojen boikotoimista – siihen tarvittiin kansainvälis-poliittinen kylmän sodan kimmoke. Ainakin tällaiset hypoteesit olisi kiinnostavaa testata. Tai ehkä vielä havainnollisempaa olisi laajempi Moskovaa 1980 ja Los Angelesia 1984 koskeneiden mielipiteiden vertailu, suhtautuminen sosialismin ja kapitalismin kisoihin.²

Todennäköisesti urheilun historian tutkiminen ei kuitenkaan vieläkään tule olemaan kaikille historian puristeille ”riittä-vän hienoa” – ei edes poliittisen, sosiaali- tai mentaalihistorialli-sen lähestymistavan ryydittämänä. Mutta sen yleisen mielenkiin-non kasvua tämä tuskin tulee jarruttamaan.

Lähdeviitteet

- ¹ Krüger, Arnd & Murray, William (ed.), *The Nazi Olympics. Sport, Politics and Appeasement in the 1930's*. Urbana and Chicago: University of Il-linois Press, 2003.
- ² Olen itse kosketellut teemaa toimittamassani Turun Historiallisen Arkis-ton niteessä 51 (*Urheilu ja Historia*), mutta lähinnä niin sanotun suomet-tumisen problematiikan kannalta. Kartoituksesta puuttui vielä useita nä-kökulmia – etenkin urheilun ”ammattillinen” näkökulma (termin käyttö sallittaneen etenkin puhuttaessa ajasta, jolloin amatööriydestä ei huippu-tasolla voinut enää hymyilemättä puhua) ja varsinainen arjen historia.

Vesa Vares

Uusia näkökulmia
Kolmannen
valtakunnan
urheilupolitiikkaan